

Správa o činnosti SDS v roku 2022

Spišský dejepisný spolok evidoval od svojho založenia do 31. decembra 2022 prijatie 683 členov. K tomuto dátumu mal v evidencii 366 aktívnych členov, z toho 8 zakladajúcich, 7 čestných, 21 kolektívnych, 299 riadnych a 31 podporujúcich členov. Na zasadnutiach výboru bolo v priebehu roka 2022 prijatých 11 nových členov. Valné zhromaždenie v tomto roku vylúčilo pre nezaplatenie členských príspevkov 19 členov a o ukončenie členstva požiadali dvaja členovia.

Činnosť spolku sa riadila v roku 2022 čiastočne upraveným plánom, schváleným na XXVIII. valnom zhromaždení SDS 7. marca 2020 v Spišskom Štvrtku. Z dôvodu pandémie koronavírusu bol totiž spolok nútený presunúť akcie naplánované v prechádzajúcich rokoch a uskutočniť ich až v tomto roku.

Valné zhromaždenie Spišského dejepisného spolku (ďalej VZ) sa uskutočnilo 11. júna 2022 v kongresovej sále Kúpeľov Červený Kláštor-Smerdžonka. Stretnutia sa zúčastnilo 62 riadnych a podporujúcich členov SDS, 2 kolektívni členovia a 5 hostia, ktorých v úvode privítal predseda spolku PhDr. František Žifčák. Uvítal aj starostu obce Červený Kláštor Ing. Štefana Džurného a poďakoval mu za spoluprácu pri organizovaní VZ. Starosta obce pozdravil účastníkov VZ a zdôraznil, že obec Červený Kláštor ako kolektívny člen SDS, s potešením prijala možnosť usporiadať toto podujatie.

V úvode VZ odzneli tri odborné prednášky. V prvej prednáške predstavil riaditeľ Múzea Červený kláštor PhDr. Milan Gacík stručne dejiny múzea a informoval o jeho súčasnom stave, publikačnej činnosti a aktivitách v oblasti cestovného ruchu, ako aj o plánoch a zámeroch obnovy celého komplexu kláštora. Potom Mgr. et Mgr. Vladimír Olejník, PhD. priblížil v ďalšej prednáške s názvom *Omšová kniha z Červeného kláštora 1735-1782. Pohľad na život kamaldulov v 18. storočí* zaujímavý cirkevný dokument a jeho analýzu. Poslednú prednášku Z dejín Kúpeľov Smerdžonka pripravila Dana Rosová.

Pred samotným rokovaním si plénum minútou ticha uctilo pamiatku členov, ktorí nás opustili v roku 2022. Rokovanie pléna VZ potom pokračovalo voľbou návrhovej komisie pre vypracovanie návrhu uznesenia pléna. Za jej členov boli zvolení: Ing. Vladimír Chovanec, Mgr. Erika Cintulová a JUDr. Gabriela Petrušková. Prítomní si vypočuli správu o činnosti za rok 2021 prednesenú tajomníčkou SDS PhDr. Slávkou Sámelovou. Správu o hospodárení za rok 2021 prečítala PhDr. Soňa Polláková, pokladníčka SDS a taktiež poďakovala členom za príspevky 2 % z odvedenej dane, ktoré predstavovali pre spolok významnú položku

príjmov. Prečítala aj správu revízorov hospodárenia, keďže ani jeden člen revíznej komisie sa nemohol VZ zúčastniť. V správe revízorov hospodárenia bolo konštatované, že všetky výdavky – honoráre a prevádzkové náklady boli prerokované a schválené výborom SDS na základe stanov spolku. Doklady boli riadne zaúčtované v peňažnom denníku. Ten bol vzorne a prehľadne vedený podľa predpísaných rubriík a finančných predpisov. Prítomní členovia spolku schválili všetky predložené správy.

Po krátkej prestávke s občerstvením pokračovalo VZ návrhom programu činnosti SDS na rok 2024. Predseda pripomenul členom plán činnosti na rok 2023, schválený na predchádzajúcom valnom zhromaždení a zároveň predložil návrh tém jarnej a jesennej konferencie. Valné zhromaždenie hlasovaním rozhodlo, že jarná konferencia v roku 2024 bude venovaná téme *Pandémie a epidémie v minulosti na Spiši* (návrh zosnulého člena výboru Mgr. Petra Zmátla, PhD.) a jesenná konferencia priblíži tému *Spišská šľachta - páni z Markušoviec* (návrh Mgr. Jána Endrödiho). Exkurzia v roku 2024 sa na návrh Dušana Bevilaqua uskutoční do kláštora v Jasove.

V ďalšej časti predseda predstavil Štatút Ceny Ivana Chalupeckého, ktorú bude spolok udeľovať autorom za publikované objavné práce z oblasti dejín, kultúry a umenia Spiša, alebo za dlhoročné zásluhy a trvalý prínos pre spišskú historiografiu. Návrh na udeľovanie tejto Ceny predložil výboru jej člen PhDr. Martin Furmanik, PhD. VZ schválilo štatút Ceny, ktorý tým aj nadobudol účinnosť.

Tajomníčka spolku pripomenula mená členov spolku, ktorí mali v roku 2022 životné jubileá. Prítomní členovia spolku tiež odsúhlasili vylúčenie 19 členov pre nezaplatenie členských poplatkov za posledných päť rokov, pričom sa traja členovia zdržali hlasovania.

Zúčastnení si mohli prevziať novú ročenku *Z minulosti Spiša XXIX/2021*. Predseda SDS navrhol napriek menšiemu rozsahu ročenky ponechať jej predajnú cenu z dôvodu vyšších nákladov na jej tlač pre nečlenov na 10,- € a pre členov SDS 7,- €. Plénum tento návrh schválilo.

V diskusii vystúpil administrátor webovej stránky Ing. Eduard Pavlik a poskytol členom informácie o využívaní a návštevnosti spolkovej stránky. Členka Matice Slovenskej informovala, že miestna pobočka MS v Levoči otvorila pamätnú izbu štúrovcov a Ing. Jozef Daniel, predseda sekcie dejín baníctva Banického spolku Spiš, oboznámil plénum VZ s najnovšími aktivitami banického spolku.

Na záver prečítala JUDr. Gabriela Petrušková za návrhovú komisiu znenie návrhu uznesenia pléna XXX. valného zhromaždenia SDS. Valné zhromaždenie toto uznesenie jednomyseľne schválilo.

Po skončení VZ časť členov SDS mala možnosť navštíviť miestne múzeum v kláštore kartuziánov a kamaldulov a druhá časť pomník pri rieke Dunajec, o ktorého obnovu sa zaslúžil SDS.

V priebehu roka 2022 sa podarilo vedeniu spolku pripraviť jednu konferenciu, preloženú už z predchádzajúcich rokov. Vedecká konferencia s názvom *Migrácia obyvateľstva Spiša v minulosti a valašská kolonizácia* sa konala 7. mája 2022 v Tatranskej galérii Poprad - Elektrárni. Zúčastnilo sa jej 75 členov spolku a bola rozdelená do dvoch celkov. V prvej časti venovanej migrácii vystúpili šiesti prednášajúci, v druhej časti o valašskej kolonizácii odprezentovali svoje príspevky traja referenti. Jesenná konferencia Šľachta na Spiši - Páni z Lomnice, ktorej garantom mal byť Mgr. Ján Endrödi sa neuskutočnila.

Členovia spolku privítali aj exkurziu SDS po pamiatkach Šariša, ktorú po dvoch rokoch presúvania z dôvodu pandémie, organizačne pripravila PhDr. Soňa Polláková. Zároveň bola aj sprievodkyňou počas celého dňa. Účastníci exkurzie sa dozvedeli zaujímavosti z dejín Prešova, navštívili významnú technickú pamiatku Solivar, vzácne sakrálné pamiatky a Krajské múzeum v Prešove.

V roku 2022 zasadal výbor 4 krát - 24. januára (103. zasadnutie), 25 apríla (104. zasadnutie, 3. októbra (105. zasadnutie) a 12. decembra (106. zasadnutie). Zasadnutia sa uskutočnili striedavo v Spišskom múzeu v Levoči a v Spišskom archíve v Levoči. Ich hlavným obsahom bola príprava XXX. valného zhromaždenia, plánovanie konferencie, príprava štatútu Ceny Ivana Chalupického, ročenky Z minulosti Spiša, exkurzie po pamiatkach Šariša a prijímanie nových členov. Zasadnutia redakčnej rady ročenky SDS prebiehali po zasadnutí výboru. Po úmrtí člena výboru Petra Zmátla sa uvoľnilo miesto v redakčnej rade. Za nového člena redakčnej rady bola výborom schválená Mgr. Monika Bizoňová, PhD.

O aktivitách SDS informujeme aj na našej webovej stránke a opäť chceme vyzvať našich členov na jej aktívne používanie. Na stránke nájdete nielen aktuality, ale aj informácie o možnostiach zaplataenia členských príspevkov. Na stránke bol zverejnený aj štatút Ceny Ivana Chalupického za mimoriadny prínos pre historiografiu Spiša, ako aj kritériá udelenia ceny, jej poslanie i spôsob predkladania návrhov. Cena pozostáva z diplomu a medaily. Mincovňa v Kremnici vyrazila pre spolok 40 kusov medaily, ktorej podobu a celú prípravu zabezpečil podpredseda spolku PhDr. Maroš Soják, PhD. Jej autorom je Branislav Ronai a bola vyrobená z patinovaného bronzu.

Záverom môžeme konštatovať, že rok 2022 bol z pohľadu činnosti oveľa priaznivejší ako predošlé dva roky prebiehajúcej pandémie a podarilo sa nám pripraviť pre našich členov opäť zaujímavé podujatia.

Slávka Sámelová, tajomníčka SDS